

ULKOMAILLA TYÖSKENTELEVIEN LÄHETETTYJEN TYÖNTEKIJÖIDEN OHJESÄÄNTÖ

Sisällysluettelo

1 Ohjesäännön lähtökohdat	3
2 Tehtävät sekä oikeudet ja velvollisuudet	3
3 Työaika ja vuosiloma	3
4 Palkan määräytyminen	3
5 Kustannusten korvaukset	4
5.1 Paikalliskorotus	4
5.3 Päivähoitokorvaus	5
5.4 Koulutuskorvaus	5
5.5 Muuttoavustus	6
5.6 Matkakustannusten korvaus	7
5.7 Muut mahdolliset korvaukset	7
6 Sosiaaliturva	8
7 Matkavahinkoturva	9
8 Työtapaturma- ja ammattitautivakuutusurva	9
9 Työterveyshuolto	10
10 Sairaanhoido	10
10.1 Sairaanhoido ulkomailla	10
10.2 Sairaanhoido Suomessa	11
11 Voimaantulo	11

LIITTEET

Muuttokustannusten korvaaminen
Lisätietoa lähetetylle työntekijälle

LIITE 1

LIITE 2

1 Ohjesäännön lähtökohdat

Ohjesääntöä sovelletaan ulkomaille lähetettäviin Opetushallituksen työntekijöihin / virkamiehiin (pl. ulkomaanlehtorit), kun kyseessä ei ole virkatatka. Ohjesääntö pohjautuu Valtionvarainministeriön määräykseen ja suositukseen ulkomaantyön palvelussuhteen ehdoista¹ sekä soveltuvin osin Ulkoministeriön virkamiehiä koskeviin linjauksiin.

Työntekijään, joka lähetetään ulkomaille *kansallisena asiantuntijana (seconded national expert to the European Commission, SNE)* sovelletaan tämän ohjesäännön lisäksi Euroopan unionin komission päätöstä². Ohjesäännössä todetaan erikseen, miltä osin kansallisen asiantuntijan palvelussuhdetta koskevat ehdot eroavat muista työsuhteista.

Kaikkiin työ- tai virkasuhteisiin sovelletaan täydentävästi lisäksi valtion virka- ja työehtosopimusta.

2 Tehtävät sekä oikeudet ja velvollisuudet

Lähetetyn työntekijän oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät työ sopimuslain / valtion virkamieslain ja se sen nojalla annettujen määräysten mukaan. Työntekijän / virkamiehen työnantaja on Opetushallitus. Työntekijä / virkamies on velvollinen hoitamaan kohdemaan työskentelyorganisaation hänelle osoittamat tehtävät (operatiivinen työnjohtovalta). Muilta osin työ sopimuslain / valtion virkamieslain mukaista työnjohtovaltaa käyttää Opetushallitus.

3 Työaika ja vuosiloma

Työajan osalta noudatetaan valtion virka- ja työehtosopimusta työajoista soveltuvin osin. Säännöllisen työajan pituus on virastotyöajan mukainen: 7 tuntia 15 minuuttia vuorokaudessa ja 36 tuntia 15 minuuttia viikossa.

Työpäivät ja arkipyhät määräytyvät kohdemaan kalenterin mukaan.

Vuosiloman osalta sovelletaan valtion yleistä virka- ja työehtosopimusta.

Kansallisen asiantuntijan työaika määräytyy komission päätöksen³ mukaan. Tavanomainen työaika on 40–42 tuntia viikossa. Kansallisen asiantuntijan vuosiloma määräytyy komissiota koskevien palvelussuhteen ehtojen mukaan.⁴ Vuosiloman pituus on vähintään 24 ja enintään 30 työpäivää. Tämän lisäksi voidaan pyynnöstä myöntää poikkeuksellisesti erityislomaa.

4 Palkan määräytyminen

Työntekijän / virkamiehen palkka määräytyy tehtävän vaativuuden perusteella. Palkkauksessa huomioidaan myös henkilön pätevyys, osaaminen ja aikaisempi

¹ Valtionvarainministeriön määräys ja suositus [Eräät ulkomaantyön palvelussuhteen ehdot](#)

² Commission decision of 12.11.2008 laying down rules on the secondment to the Commission of national experts and national experts in professional training (jäljempänä komission päätös).

³ Komission päätöksen artiklan 12 mukaan työaika on sama, joka on määritelty komissiolle (artiklat 55, 56 ja 56c) Regulation No 31 laying down the Staff Regulations of Officials and the Conditions of Employment of Other Servants of the European Economic Community and the European Atomic Energy Community (jäljempänä asetus palvelussuhteen ehdoista).

⁴ Komission päätöksen (artikla 14) mukaan noudatetaan asetusta palvelussuhteen ehdoista (artiklat 57 ja 59a sekä asetuksen liite V lomien myöntämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt).

työkokemus. Palkanmäärittelyssä noudatetaan lähtökohtaisesti Opetushallituksen palkkausjärjestelmän mukaista palkkatasoa. Palkka vahvistetaan palvelussuhteen alkaessa ja on voimassa koko palvelussuhteen ajan. Palkkaa korotetaan valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisilla yleiskorotuksilla.

Palkanmaksupäivä on virkasuhteisilla kuun 15. päivä tai sitä edeltävä arkipäivä ja työsuhteisilla kalenterikuukauden viimeinen arkipäivä. Palkka maksetaan asiantuntijan suomalaiselle pankkitilille euroina.

5 Kustannusten korvaukset

Ulkomaille lähetettävälle työntekijälle / virkamiehelle korvataan ulkomaille siirtymisestä aiheutuvat lisäkustannukset alla olevien määräysten mukaisesti.

Tässä ohjesäännössä puolisoilla tarkoitetaan työntekijän / virkamiehen aviopuolisoa tai hänen kanssaan rekisteröidyssä parisuhteessa tai avoliitossa elävää puolisoa.

Lapsella tarkoitetaan työntekijän / virkamiehen tai puolison huollettavana olevaa, samassa taloudessa asuvaa alle 18-vuotiasta lasta, joka ei ansaitse elatustaan omalla työllään.

Työntekijällä / virkamiehellä on oikeus saada tässä ohjesäännössä mainitut perheenjäsenen perusteella maksettavat korvaukset vain siltä osin, kuin puolisoilla ei ole oikeutta vastaavien etuuksien saamiseen muulta työnantajalta.

5.1 Paikalliskorotus

Työntekijälle / virkamiehelle maksetaan paikalliskorotusta, joka on tarkoitettu kattamaan paikallisista olosuhteista johtuvat erityiset menot.

Paikalliskorotus määritellään palvelussuhteen alussa. Paikalliskorotus on 30 % kulloinkin voimassa olevan asianomaisessa maassa maksettavan ulkomaanpäivärahan määrästä.⁵ Paikalliskorotusta maksetaan enintään 30 päivältä kuukaudessa.

Esimerkki **Belgia**, ulkomaanpäiväraha korvaus vuonna 2024: 77 €
Laskukaava: $77 * 0,3 = 23,1 \rightarrow 23,1 * 30 = 693 \text{ €/kk}$

Etiopia, ulkomaanpäiväraha korvaus vuonna 2024: 49 €
Laskukaava: $49 * 0,3 = 14,7 \rightarrow 14,7 * 30 = 441 \text{ €/kk}$

Nigeria, ulkomaanpäiväraha korvaus vuonna 2024: 78 €
Laskukaava: $78 * 0,3 = 23,4 \rightarrow 23,4 * 30 = 702 \text{ €/kk}$

5.2. Asuntokorvaus

Asuntokorvauksena maksetaan asunnon vuokra sekä muut asumiseen välittömästi liittyvät välttämättömät asumiskustannukset.

⁵ Ulkomaan päivärahan määrä määräytyy kulloinkin voimassa olevan [Valtion virka- ja työehtosopimus matkakustannusten korvaamisesta](#) mukaan

Asuntokorvauksen enimmäismäärät määräytyvät ulkomaan edustuksesta annetun ulkoministeriön asetuksen (1048/2010) asuntokorvausta koskevan kulloinkin voimassa olevan liitteen (liite 9)⁶ mukaisesti. Korvaus ei voi kuitenkaan ylittää todellisia asumiskustannuksia. Asumiskustannuksista on esitettävä tosite työnantajalle.

Lisäksi asuntokorvauksena voidaan maksaa väliaikaisesta hotelli- tai muusta asumisesta aiheutuvat välttämättömät asumiskustannukset silloin, kun asuntokorvaukseen oikeuttava asunto ei ole työntekijän käytettävissä. Asiasta tulee sopia ennakolta työnantajan kanssa.

Puolison / lapsen huomioiminen korvauksissa edellyttää, että edunsaaja oleskelee työntekijän / virkamiehen palvelussuhteen aikana pysyvästi, yli vuoden ajan yhtäjaksoisesti asemamaassa ja asuu samassa taloudessa työntekijän / virkamiehen kanssa.

5.3 Päivähoitokorvaus

Päivähoitokorvauksena maksetaan kohtuulliset päivähoitopaikan perimät hoitomaksut ja vastaavat välttämättömät maksut siltä osin kuin ne ylittävät omavastuuosuuden.

Päivähoitokorvauksen omavastuuosuus on 217 € kuukaudessa, hoidon aloittamisesta lukien.⁷

Päivähoitokorvausta maksetaan myös alle kolmevuotiaan lapsen päivähoidosta. Alle kolmevuotiaan lapsen päivähoidon omavastuu on kuitenkin 434 € kuukaudessa, jos työntekijällä / virkamiehellä tai puolisoilla on oikeus saada kyseisen lapsen osalta lasten kotihoidon tukea.⁸

Työntekijän / virkamiehen tulee ilmoittaa päivähoitokorvausten maksamisedellytyksiin vaikuttavista muutoksista.

Korvauksen edellytyksenä on, että lapsi oleskelee työntekijän / virkamiehen palvelussuhteen aikana pysyvästi, yli vuoden ajan yhtäjaksoisesti asemamaassa ja asuu samassa taloudessa työntekijän / virkamiehen kanssa.

5.4 Koulutuskorvaus

Työntekijälle / virkamiehelle korvataan kohtuulliset lasten koulutuskustannukset. Korvattavien kustannusten kohtuullisuutta harkittaessa otetaan huomioon asemapaikan erityiset olosuhteet, opetuksen taso ja sisältö sekä opetuskielen ja koulujärjestelmän tarkoituksenmukaisuus lapsen aikaisemman koulunkäynnin ja jatkokoulutusmahdollisuuksien kannalta. Korvauksista tulee tehdä erillinen päätös.

⁶ <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240140>

⁷ Tilanne 2024 tai kulloinkin voimassa olevan [Ulkoministeriön asetuksen ulkomaanedustuksen korvauksista](#) mukainen summa

⁸ Tilanne 2024 tai kulloinkin voimassa olevan [Ulkoministeriön asetuksen ulkomaanedustuksen korvauksista](#) mukainen summa

Koulutuskorvauksena maksetaan esimerkiksi koulun kirjoittautumis-, lukukausi-, oppilasvakuutus- ja koulukuljetusmaksut sekä muut välttämättömät kustannukset.

Lisäksi voidaan maksaa kouluruokailun kulut, jos ne eivät sisälly lukukausimaksuun, kuitenkin enintään 1 050 euroa lukuvuodelta. Jos lapsi ei osallistu kouluruokailuun, maksetaan ruokailukustannusten tukena 525 euroa lukuvuodelta. Jos korvauksella katetaan vain osa lukuvuotta, sen suuruus on vastaava osa koko lukuvuoden korvauksesta.⁹

Perusopetuksessa tarvittavan oppimateriaalin hankintaa varten työntekijälle / virkamiehelle maksetaan kutakin lasta kohden 370 euroa lukuvuodessa, jos oppimateriaalikustannukset eivät sisälly lukukausimaksuun.¹⁰

Lukio- tai ammatillisesta perusopetuksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan, jos lapsi ei ole suorittanut suomalaisen koulujärjestelmän mukaista lukion tai ammatillisen oppilaitoksen oppimäärää.

Työntekijän / virkamiehen tulee ilmoittaa koulutuskorvausten maksamisedellytyksiin vaikuttavista muutoksista.

Kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että lapsi oleskelee työntekijän / virkamiehen palvelussuhteen aikana pysyvästi, yli vuoden ajan yhtäjaksoisesti asemamaassa ja asuu samassa taloudessa työntekijän / virkamiehen kanssa.

5.5 Muuttoavustus

Opetushallitus myöntää työntekijälle / virkamiehelle ja hänen perheenjäsenilleen hakemuksesta muuttoavustusta palvelussuhteen alkaessa ja päättyessä. Muuttoavustuksella korvataan muutosta aiheutuneita tosiasiallisia kustannuksia, jotka aiheutuvat henkilökohtaisten tavaroiden sekä työvälineiden kuljettamisesta asemamaahan ja takaisin Suomeen. Mikäli työntekijä / virkamies muuttaa palvelussuhteensa päätyttyä toiseen maahan ja kustannukset olisivat Suomeen muuttoa korkeammat, voidaan muuttoavustusta myöntää enintään Suomeen muuttoa vastaavasti.

Mikäli työntekijä / virkamies tai tämän puoliso saa muuttoa varten vastaavia etuuksia muulta työnantajalta, avustusta ei tältä osin makseta.

Avustuksen enimmäismäärän suuruus määräytyy Opetushallituksen muuttoavustustaulukon (liite 1) mukaan. Avustusta on haettava kuukauden sisällä palvelussuhteen alkamisesta tai päättymisestä sitä varten laaditulla lomakkeella, jonka saa henkilöstöpalveluista.

Perheenjäsenelle myönnettävän muuttoavustuksen edellytyksenä on, että edunsaaja oleskelee työntekijän työsuhteen aikana pysyvästi, yli vuoden ajan yhtäjaksoisesti asemamaassa ja asuu samassa taloudessa työntekijän kanssa.

⁹ Tilanne 2024 tai kulloinkin voimassa olevan [Ulkoministeriön asetuksen ulkomaanedustuksen korvauksista](#) mukainen summa.

¹⁰ Tilanne 2024 tai kulloinkin voimassa olevan [Ulkoministeriön asetuksen ulkomaanedustuksen korvauksista](#) mukainen summa

Mikäli työntekijän / virkamiehen ulkomailla työskentelyn kestoksi on määritely vähintään 2 vuotta, voidaan edellä mainitusta poiketen muuttoavustuksen enimmäismäärää laskettaessa noudattaa soveltuvin osin Ulkomaan edustuksesta annetun ulkoministeriön asetuksen (1048/2010) muuttokorvausta koskevaa kulloinkin voimassa olevaa liitettä (liite 6).¹¹ Korvaus ei voi ylittää kohtuullisia ja tosiasiallisia muuttokustannuksia. Korvauksen saajan tulee kilpailuttaa muutto vähintään kahdella palveluntarjoajalla ja valita niistä edullisin. Ohjesäännöstä poikkeavasta muuttoavustuksesta tulee tehdä erillinen päätös.

5.6 Matkakustannusten korvaus

Opetushallitus korvaa palvelussuhteen alkaessa työntekijän / virkamiehen ja hänen perheenjäsentensä matkasta Suomesta asemamaahan sekä palvelussuhteen päättyessä paluumatkasta Suomeen aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Paluumatkan kustannusten korvauksen edellytyksenä on, että matka tehdään kuukauden sisällä palvelussuhteen päättymisestä.

Perheenjäsenille myönnettävän korvauksen edellytyksenä on, että edunsaaja oleskelee työntekijän / virkamiehen palvelussuhteen aikana pysyvästi, yli vuoden ajan yhtäjaksoisesti asemamaassa ja asuu samassa taloudessa työntekijän / virkamiehen kanssa.

Palvelussuhteen kestäessä vuoden tai pidempään, Opetushallitus korvaa työntekijälle / virkamiehelle kerran vuodessa edestakaisen matkan asemamaasta Suomeen kotipaikkakunnan lento-, rautatie- tai linja-autoasemalle taikka työnantajan toimipaikkaan lyhintä tietä ja edullisinta matkustustapaa käyttäen. Korvausta ei suoriteta perheenjäsenille.

Harkinnan perusteella voidaan työskentelyorganisaation korvauskäytännön, paikallisten olosuhteiden tai muun vastaavan seikan perusteella korvata kohtuullinen määrä muita matkoja. Korvaus edellyttää, että matkan korvattavuudelle on ennen matkaa saatu matkamääräys esihenkilöltä Opetushallituksesta.

Opetushallitus noudattaa korvauksissaan valtion matkustussääntöä.

5.7 Muut mahdolliset korvaukset

Opetushallitus korvaa työntekijälle / virkamiehelle ja hänen perheenjäsenilleen asemamaan vaatimasta viisumista tai vastaavasta aiheutuvat kustannukset. Mikäli viisumin saaminen edellyttää henkilövakuutusta, korvataan siitä aiheutuvat kustannukset, jos valtion matkavahinkoturva ei ole riittävän kattava. Perheenjäsenille suoritettavan korvauksen edellytyksenä on, että edunsaaja oleskelee työntekijän / virkamiehen palvelussuhteen aikana pysyvästi, yli vuoden ajan yhtäjaksoisesti asemamaassa ja asuu samassa taloudessa työntekijän / virkamiehen kanssa.

¹¹ <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240140>

Puolison viisumia tai vastaavaa ei korvata, mikäli tämä on asemamaassa päätoimisessa ansiotyössä tai harjoittaa siellä yritystoimintaa.

Opetushallitus voi lisäksi harkintansa mukaan korvata työntekijälle / virkamiehelle syntyneitä työskentelyyn liittyviä tosiasiallisia ja kohtuullisia kustannuksia, jotka johtuvat työskentelyvaltion erityisolosuhteista ja turvallisen työskentelyn varmistamisesta. Korvauksista tulee sopia ennakolta työnantajan kanssa.

6 Sosiaaliturva

Opetushallituksen ulkomaille lähettämä työntekijä / virkamies kuuluu ulkomailta työskentelyn ajan lähtökohtaisesti **Suomen sosiaaliturvaan**.

Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumisen merkitsee käytännössä mm. sitä, että työntekijän / virkamiehen eläke kertyy Suomeen ja hän voi edelleen käyttää Kela-korttia. Kela-kortilla saa suoramaksun yksityisessä terveydenhuollossa (esim. lääkäriasemat) annetun hoidon kustannuksista ja lääkekustannuksista. Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumisen vaikuttaa myös oikeuteen erilaisiin etuuksiin; oikeus mm. lapsilisään, äitiysavustukseen ja elatustukeen riippuu lähtökohtaisesti siitä, kuuluuko Suomen sosiaaliturvaan vai ei.

Työntekijän / virkamiehen mukana ulkomaille muuttavien **perheenjäsenten** on myös haettava sosiaaliturvaan kuulumista Kelasta. Kela ratkaisee mukana ulkomaille lähtevän perheenjäsenen sosiaaliturvan kaikkien maiden (EU/ETA-maat, sosiaaliturvasopimusmaat ja maat, joiden kanssa ei ole sosiaaliturvasopimusta). Mikäli perheenjäsen tekee ulkomailta ollessaan töitä, tulee hänen olla yhteydessä Eläketurvakeskukseen.

Tarkemmat tiedot alla:

1) Työntekijät / virkamiehet, jotka työskentelevät EU- tai ETA-maassa ja Sveitsissä

EU- tai ETA-maassa ja Sveitsissä työskentelevät henkilöt kuuluvat Suomeen sosiaaliturvan piiriin. Opetushallitus hakee A1-todistuksen Eläketurvakeskukselta Suomen sosiaaliturvan piiriin kulumisesta. Eläketurvakeskus lähettää yhden todistuksen työntekijälle / virkamiehelle ja yhden työnantajalle. Eläketurvakeskus toimittaa viran puolesta tiedon Kelaan.

Työntekijän / virkamiehen sosiaalivakuutusmaksut maksetaan vain Suomeen ja sosiaaliturvaetuudet määräytyvät Suomen lainsäädännön perusteella. Yleensä oikeus Kelan etuuksiin jatkuu aivan kuin henkilö edelleen asuisi Suomessa, eli etuuksien maksaminen jatkuu ja uusia etuuksia voi hakea. A1-todistuksen perusteella Kela ilmoittaa todistuksen haltijalle, miltä osin hän kuuluu Kelan etuuksien piiriin, sekä lähettää hänelle eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja hoito-oikeustodistuksen S1.

2) Työntekijät / virkamiehet, jotka työskentelevät maassa, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus

Sovitaan Kelan ja Eläketurvakeskuksen kanssa erikseen.

3) Työntekijät / virkamiehet, jotka työskentelevät maassa, jonka kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta

Jos maiden välillä ei ole sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta, henkilöihin sovelletaan sekä lähtö- että tulomaassa omia kansallisia lainsäädäntöjä.

Eläketurvakeskus ei anna todistusta Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta, kun työskentely tapahtuu sopimuksettomassa maassa. Tällöin Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan kuulumista tulee hakea Kelalta. Opetushallitus ilmoittaa Kelalle asiantuntijan lähdöstä kohdemaahan Y 38T -lomakkeella.

7 Matkavahinkoturva

Suomen valtioon palvelussuhteessa olevat työntekijät / virkamiehet kuuluvat valtion matkavahinkoturvan piiriin. Matkavahinkoturva on voimassa koko ulkomailla oleskelun aikana.

Matkavahinkoturva on voimassa myös kohdemaan ulkopuolelle suuntautuvilla erillisillä ulkomaanmatkoilla, vaikka ne eivät olisikaan työmatkoja. Turva koskee siten myös vapaa-ajan matkoja kuten esim. Suomeen suuntautuvia lomamatkoja.

Mikäli työntekijän / virkamiehen ulkomailla oleskelun on tarkoitus kestää yli 3 kk, sisältää turva myös terveydenhuollon kohdemaassa.

Myös työntekijän / virkamiehen perheenjäsen on turvan piirissä, jos perheenjäsenen oleskelun kohdemaassa on tarkoitus kestää vähintään 6 kuukautta.

Korvattavat vahingot:

- Matkasairaus ja matkatapaturma
- Terveydenhuolto
- Matkatavaravahinko
- Matkavastuuvahinko
- Oikeudenkäyntikulut

Käytännön asiat matkaturvapalvelun osalta ulkomailla hoitaa Falck Global Assistance.

Korvaus on vaadittava 6 kk kuluessa vahingon sattumisesta, sen seurauksien tai sairauden ilmenemisestä tai hoitotoimenpiteen tekemisestä. Henkilö hakee itse korvaukset valtiokonttorista. Tarkemmat tiedot matkavahinkoturvasta ja korvausmenettelystä löytyvät valtiokonttorin kotisivuilta.¹²

8 Työtapaturma- ja ammattitautivakuutusturva

8.1 Pääsääntö

Opetushallituksen työntekijät / virkamiehet kuuluvat Suomen sosiaaliturvan piiriin ja ovat näin ollen työnantajan työtapaturmavakuutuksen piirissä.

Kansalliset asiantuntijat kuuluvat komission tapaturmavakuutuksen piiriin.

¹² <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/korvaus-ja-vahinkopalvelut/#henkiloasiakkaat>

8.2 Matkavahinkoturvan suhde työtaturma- ja ammattitautivakuutusturvaan

Työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) nojalla maksettavat korvaukset ovat aina ensisijaisia. Työtaturma tarkoittaa tapaturmaa, joka sattuu työntekijälle / virkamiehelle työssä, työntekopaikan alueella tai työntekopaikan alueen ulkopuolella, kuten työmatkalla.

Vapaa-aikana sekä lomien aikana sattuneet vahingot voidaan korvata matkavahinkona.

Myös ulkomailla työskentelyn aikana ilmenneet sairaudet, jotka eivät ole syyhteydessä työtaturmaan tai ammattitautiin, voidaan korvata matkavahinkona.

9 Työterveyshuolto

Työterveyshuoltoa voi käyttää tavanomaisesti Suomessa oleskelun aikana. Ulkomailla oleskelun aikana työterveystiimi tai digiklinikka voi antaa etänä neuvontaa ja ohjausta yleisellä tasolla esim. hoitoon hakeutumisesta paikalliseen hoitolaitokseen. Sairaanhoidtoa ei voida antaa Suomesta ulkomaille, koska potilasvakuutus ei ole voimassa ulkomailla.

Työntekijä / virkamies on oikeutettu lähtö- ja paluutarkastukseen työterveyshuollossa. Paluutarkastuksessa tulee käydä kuukauden sisällä palvelussuhteen päättymisestä.

Mikäli työntekijän / virkamiehen ulkomailla oleskelu kestää yli 3 kk, korvaa matkavahinkoturva kohtuulliset terveydenhuoltoon liittyvät kustannukset kohdemaassa. Lisäksi Yhdysvalloissa yli 3 kk oleskelevat liitetään paikalliseen terveydenhuoltojärjestelmään.

10 Sairaanhoidto

10.1 Sairaanhoidto ulkomailla

- 1) **EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä** Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoidtokortilla saa työskentelymaassa lääketieteellisesti välttämättömän hoidon (samoin ehdoin ja kustannuksin kuin oleskelumaan asukkaatkin). Yli 1 vuoden toisessa EU- tai Eta-maassa työskentelevän on rekisteröitävä työskentelymaan sairausvakuutuslaitoksessa Kelan myöntämä hoito-oikeustodistus S1. Tällöin henkilö saa rekisteröinnin jälkeen asuinmaassaan kaiken tarvitsemansa hoidon paikallisen omavastuun hinnalla. Kela ratkaisee hoito-oikeuden ja myöntää hoito-oikeustodistuksen S1, kun se on saanut Eläketurvakeskukselta tiedon A1-todistuksen myöntämisestä.

Koska henkilö kuuluu Suomen sairausvakuutukseen ulkomailla työskentelynsä ajan, voi henkilö saada korvausta sekä Suomessa että ulkomailla syntyneistä sairaanhoidon kustannuksista. Korvausta voi hakea myös lääkeostoista ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista.

Toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin muuttavalla **perheenjäsenellä** on samanlainen oikeus hoitoon kuin sillä perheenjäsenellä, joka työskentelee ulkomailla tai saa eläkettä. Perheenjäsenelle haetaan Kelasta oma

eurooppalainen sairaanhoitokortti ja oleskelun kestäessä yli vuoden myös S1-lomake.

- 2) **EU:n ulkopuolella** on oikeus saada ulkomailla syntyneistä tarpeellisen sairaanhoidon kustannuksista Suomen sairausvakuutuslain nojalla korvausta lääkärin ja hammaslääkärin palkkioista, tutkimuksen ja hoidon kustannuksista sekä lääkeostojen kustannuksista.

10.2 Sairaanhoito Suomessa

Jos työntekijän / virkamiehen kotikunta on edelleen Suomessa, hän voi saada sairaanhoitoa kotikunnan perusteella määräytyvässä perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidon yksikössä.

Jos kotikunta ei ole Suomessa, mutta henkilö työskentelee toisessa EU- tai ETA-maassa ja kuuluu Eläketurvakeskuksen A1-todistuksen perusteella Suomen sosiaaliturvaan, on henkilöllä oikeus saada tarvitsemansa sairaanhoito haluamassaan julkisen sairaanhoidon yksikössä. Kelasta voi pyytää todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jolla osoitetaan oikeus hoitoon Suomessa.

Työntekijä / virkamies voi Suomessa oleskellessaan asioida sairaanhoitoa vaativissa tilanteissa myös työterveyshuollossa.

11 Voimaantulo

Tämä ohjesääntö tulee voimaan allekirjoituksen ajankohdasta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

Pääjohtaja

Minna Kelhä

Juristi

Hannele Sandberg

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

LIITE 1

MUUTTOKUSTANNUSTEN KORVAAMINEN

Opetushallitus myöntää avustusta palvelussuhteen alkaessa ja päättyessä henkilökohtaisten tavaroiden sekä työvälineiden kuljettamiseen asemamaahan ja takaisin kotimaahan.

Muuttoavustuksella korvataan muutosta aiheutuneet tosiasialliset kustannukset. Muuttoavustuksen enimmäismäärä on määritelty vyöhykkeittäin alla olevan taulukon mukaisesti.

Enimmäiskorvaus lähetetyn työntekijän / virkamiehen osalta (1 suunta)

Vyöhyke 1: Eurooppa	Vyöhyke 2: Muut maanosat
700 €	1 040 €

Enimmäiskorvaus puolison osalta (1 suunta)

Vyöhyke 1	Vyöhyke 2
345 €	520 €

Enimmäiskorvaus lapsen osalta (1 suunta)

Vyöhyke 1	Vyöhyke 2
180 €	255 €

LIITE 2

LISÄTIETOA LÄHETETYLLE TYÖNTEKIJÄLLE / VIRKAMIEHELLE

Työterveyspalvelut

Opetushallituksen työterveyspalvelujen tuottaja on Mehiläinen. Työntekijät / virkamiehet voivat asioida missä tahansa Mehiläisen toimipisteessä.

Myös Digiklinikka on käytettävissä 24/7 vuoden jokaisena päivänä. Ulkomailla oleskelun aikana digiklinikka voi antaa etänä neuvontaa ja ohjausta vain yleisellä tasolla esim. hoitoon hakeutumisesta paikalliseen hoitolaitokseen.

Ajanvaraus:

- OmaMehiläinen-sovelluksessa (lataa sovelluskaupasta puhelimeen) 24/7, kirjautuminen henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksilla tai mobiilissa sormenjälkitunnisteella
- Nettiajanvaraus 24 h: www.mehilainen.fi
- Puhelimitse: 010 414 0666 joka päivä klo 6–22
- Toimipisteissä aukioloaikoina

Asiantuntija on oikeutettu lähtö- ja paluutarkastukseen työterveyshuollossa.

- Ulkomaille lähdetessä selvitetään terveystarkastuksen avulla terveydentilan ja työkyvyn riittävyys työhön ja asumiseen ulkomailla
- Seurantatarkastus 1–3 vuoden välein maan olosuhteista riippuen
- Paluutarkastus aina palvelussuhteen päättyessä. Paluutarkastuksessa tulee käydä kuukauden sisällä palvelussuhteen päättymisestä.
- Voit varata ajan työterveyslääkäreistä tai -hoitajista kenelle haluat

Tiedon antaminen ja ohjaus

- ulkomailla olevat voivat kysyä neuvoa työterveyshuollosta terveydenhoitoon ja hoitojärjestelyihin liittyvissä asioissa

Terveystarkastukset palvelussuhteen alkaessa

- työterveyshoitajan haastattelu, työhön liittyvä ohjaus ja neuvonta
- verenpaine, painoindeksi,
- terveystarkastukset (Audit, diabetesriski)
- kuulo ja näkö tarvittaessa
- rokotusten päivittäminen kohdemaan mukaan
- laboratoriotutkimuksia
- keuhkojen toimintakoe tupakoijille
- työterveyslääkärin, työfysioterapeutin ja työpsykologin tarkastukset tarvittaessa

Matkat ja muutot

Muuttoavustus

Opetushallitus myöntää hakemuksesta muuttoavustusta työ- / virkasuhteen alkaessa ja päättyessä (ks. ohjesääntö).

Lähetä allekirjoitettu ja päivätty muuttoavustuslomake OPH:een joko postitse tai skannattuna (pdf) sähköpostitse. Tositteet tulee säilyttää, mutta niitä ei tarvitse toimittaa OPH:een, ellei niitä erikseen pyydetä. Saat tarkemmat ohjeet muuttoavustuksen hakemisesta OPH:sta.

Matkustusohjeet

OPH korvaa ohjesäännön mukaisesti muuttomatkan kotipaikkakunnalta Suomessa asemaamaan sekä paluumuuttomatkan asemamaasta kotipaikkakunnalle Suomeen. Nämä matkat korvataan myös asiantuntijan kanssa asemamaahan muuttaville perheenjäsenille, mikäli ohjesäännössä mainitut edellytykset täyttyvät.

OPH korvaa ohjesäännöstä tarkemmin ilmenevin edellytyksin vuosittain myös yhden edestakaisen matkan Suomeen. Harkinnan perusteella voidaan korvata myös muita matkoja, esimerkiksi työskenneltäessä vaativissa olosuhteissa tavalla, joka edellyttää ajoittain palautumista toisaalla.

OPH korvaa ohjesäännön mukaisesti viisumin ja viisumin hankinnasta aiheutuvat kohtuulliset kulut.

Matkavahinkoturva

Asiantuntijat kuuluvat valtion matkavahinkoturvan piiriin. Matkavahinkoturva on voimassa koko ulkomailla oleskelun aikana sekä työ- että vapaa-ajanmatkoilla.

Myös asiantuntijan perheenjäsen on turvan piirissä, jos perheenjäsenen oleskelun kohdemaassa on tarkoitus kestää yli 6 kuukautta.

Korvattavat vahingot:

1) Matkasairaus ja matkatapaturma

- matkan aikana alkunsa saanut sairaus (matkasairaus) tai ulkoisesta tekijästä johtuva äkillinen ja odottamaton tapahtuma, joka aiheuttaa vamman tai sairauden (matkatapaturma)
- ennen matkaa olleen sairauden, vamman tai vian odottamaton paheneminen matkan aikana
- kohtuulliset ja tarpeelliset sairaanhoitokustannukset ja muut tarpeelliset kulut
- pysyvä haitta, kuolemantapaus

Matkavahinkoturva kattaa lääkärin välttämättömäksi katsoman evakuoinnin asemamaasta Suomeen.

2) Terveystarkastus

- Terveystarkastuksen kustannuksina korvataan kohtuulliset kustannukset seuraavista toimenpiteistä:

- 1) lääkärin antama tai määräämä sairauteen tai sairauden epäilyyn liittyvä hoito;
- 2) raskaudesta ja synnytyksestä aiheutunut hoito tai synnyttävän matkakustannukset kotimaahan synnyttämään sekä synnyttäneen ja vastasyntyneen matkakustannukset takaisin kohdemaahan;
- 3) lääkärin määräämä hammassairauden hoito, joka on muun sairauden hoitamiseksi välttämätön;
- 4) lapsen terveystarkastukset sekä hammashuolto siinä laajuudessa kuin vastaava palvelu Suomessa on alaikäiselle maksutonta;
- 5) rokotus ja muu vastaava toimi sairauden ennalta ehkäisemiseksi.

Lisäksi korvataan virkamiehen työkyvyn ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi tarpeellisesta palvelusta aiheutuvat kustannukset siinä laajuudessa kuin vastaava toiminta Suomessa kuuluu valtion työterveyshuoltoon.

3) Matkatavaravahinko

- Äkillisesti ja odottamattomasti aiheutunut vahinko (vahingoittuminen ja katoaminen, ei tavanomainen kuluminen)
 - Enintään 3 074 euroa matkaa kohti
 - Kun oleskelu ulkomailla on tarkoitus kestää yli 3 kk, kohdemaasta ulkomaille tehtävät matkat katsotaan uusiksi matkoiksi
- Matkatavaravahinko, jos niiden saapumista ei voi kohtuudella odottaa
 - Välttämättömyshyödykkeiden hankkimiseksi enintään 820 euroa

4) Matkavastuuvahinko

- Henkilö- tai esinevahinko, jonka henkilö tai hänen mukanaan seuraava perheenjäsenensä yksityishenkilönä aiheuttaa toiselle
- Ei koske työtehtävää hoitaessa aiheutettua vahinkoa, jonka työnantaja korvaa vahingonkorvauslain mukaisen isännänvastuun perusteella, ellei työntekijä ole syyllistynyt lievää tuottamusta suurempaan moitittavuuteen

5) Oikeudenkäyntikulut

- Rikosasian käsittelystä tai korvausvastuun selvittämisestä aiheutuneet kohtuulliset kulut

Matkavahinkoturva kattaa lääkärin välttämättömäksi katsoman evakuoinnin asemamaasta kotimaahan.

Käytännön asiat matkaturvapalvelun osalta ulkomailla hoitaa Falck Global Assistance.

Korvaus on vaadittava 6 kk kuluessa vahingon sattumisesta, sen seurauksien tai sairauden ilmenemisestä tai hoitotoimenpiteen tekemisestä. Henkilö hakee itse korvaukset valtiokonttorista. Tarkemmat tiedot matkavahinkoturvasta ja korvausmenettelystä löytyvät valtiokonttorin kotisivuilta.¹³

¹³ <https://www.valtiokonttori.fi/palvelu/valtion-matkavahinkoturva/>

Matkakorvauskäytäntö

OPH korvaa kohtuulliset matkustuskustannukset valtion ja OPH:n matkustussääntöjä noudattaen.

Poikkeusjärjestelyistä on aina sovittava etukäteen (esim. taksin tai oman auton käyttö, poikkeuksellinen matkareitti yms.). Taksin ja oman auton käyttö on aina perusteltava ja sovittava etukäteen. Kaikista kuluista on oltava kuitti/matkalippu.

Matkajärjestelyt

Matkajärjestelyt tulee tehdä itse. Aloita selvittämällä kustannukset ja tee sitten OPH:lle matkaesitys lomakkeella, jonka saat pyytämällä OPH:n yhteyshenkilöltäsi. Matkaesityksessä annetaan oikeat ja riittävät tiedot matkan toteutustavasta, kustannusten perusteista ja määrästä.

Jos et matkaesitystä tehdessäsi tiedä täsmällistä matkustuspäivää, merkitse esitykseesi arvioitu aika ja ilmoita OPH:een, kun tarkka matkustusajankohtasi on tiedossasi.

Lähetä matkaesityksesi hyvissä ajoin ennen matkaa sähköpostin liitetiedostona yhteyshenkilölle. Yhteyshenkilö ilmoittaa sinulle sähköpostitse, kun matkaesityksesi on hyväksytty.

Matkavaraukset

Matkustuspalvelut hankitaan sopimusmatkatoimiston tai sopimustoimittajien kautta. Opetushallituksen matkatoimistona toimii CWT Finland Oy, jonne sinulle avataan matkustajaprofiili OPH:n toimesta. CWT Matkatoimistomme toteuttaa matkustuspalvelut valtionhallinnon puitesopimuksen hankinnan kohteen kuvauksen ja hinnaston mukaisesti. Sopimusmatkatoimiston kautta hoituu matkavaraukset, kuten lento- ja hotellivaraukset, kotimaan junaliput, autonvuokraukset ja viisumit. Opetushallituksen sopimuksen mukaisesti matkatoimisto tarjoaa lentojen varausilanteessa edullisinta hintaa, ellei varaaja ole selkeästi ilmoittanut tiettyä lento- ja hintavaihtoehtoa.

Kun matkaesitys on hyväksytty, tilataan liput itse OPH:n sopimusmatkatoimistosta CWT:stä sähköpostitse tai puhelimitse. Palvelutiimin yhteystiedot: hanselteam.fi@contactcwt.com, p. +358 (0)205 615 670 palveluaika arkin klo 8–17, jonka jälkeen puhelut siirtyvät 24 tunnin palveluun. Sähköpostilla lähetettävän varauspyynnön otsikkoon viesti sisällön mukaan: lähtöpäivä, kohde/oma nimesi.

HUOM! Ilmoita CWT:lle, että olet Opetushallituksen lähetetty työntekijä ja laskutusviitteeksi *Marjo Mäenpää tai muu erikseen ilmoitettu henkilö*. Lasku tulee suoraan Opetushallitukseen.

Poikkeustapauksissa matkaliput on mahdollista ostaa myös itse ja laskuttaa Opetushallitusta matkan jälkeen matkalaskulomakkeella. Tästä on sovittava aina etukäteen. Toimita matkalasku Opetushallitukseen kuukauden sisällä matkasta. Liitä matkalaskuun alkuperäiset liput ja tositteet.

Turvallisuus

Matkustusturvallisuus on osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti henkilö- ja tietoturvaan sekä matkustuskohteen turvallisuuteen. Henkilöturvallisuus on ensisijaisesti matkustajan omalla vastuulla. Jo matkan suunnitteluvaiheessa on otettava huomioon turvallisuusnäkökohdat.

Kriisitilanteen sattuessa kaikki sopimusmatkatoimistosta matkansa ostaneet matkustajat ovat matkatoimiston automaattisen poikkeustilanneseurannan piirissä. Matkustajan tulee ilmoittaa viipymättä myös esihenkilölleen tilanteensa.

Ajankohtaista tietoa matkakohteesta saa ulkoministeriön matkustustiedotteista Matkustusilmoitus tulee tehdä kaikista ulkomaan matkoista <https://um.fi/matkustusilmoitus>.

Matkustajan tulee pitää Valtiokonttorin matkavakuutuskortti aina mukana ulkomaan matkoilla ja ottaa passistaan sekä luottokortista valokopiot. Samoin matkadokumenteista kannattaa ottaa kopiot, joista toiset on hyvä jättää kotiin. Matkavakuutuskortti toimitetaan matkustajalle OPH:sta.

Kanta-asiakasohjelmat

Valtiovarainministeriön ohjeiden mukaan valtion kustantamista virkamatkoista saadut edut (kuten Finnair Plus -pisteet ja SAS:n Euro-bonukset) kuuluvat valtiolle ja mahdolliset ilmaiset matkat tai yöpymiset on hyödynnettävä muiden virkamatkojen yhteydessä (valtion matkustussääntö). Virkamatkoista myönnettävät maksupalautukset ja -hyvitykset sekä bonusedut kuuluvat viraston käyttöön. Virkamies ei saa käyttää virkamatkoista saatuja etuja yksityismatkoihin. Pisteiden käyttämisestä omiin matkoihin saatu etu on verotettavaa tuloa (Verohallinnon päätös 18.2.2000, dnro 71/39/2000).

Kanta-asiakasohjelmiin, kuten Finnair Plus -ohjelmaan, haetaan virkamatkoja varten viraston nimellä oleva kortti. Matkustaja huolehtii itse korttien hankkimisesta, bonus- ja pluspisteiden kerryttämisestä ja käytöstä sekä kortin lakkauttamisesta. Lentoyhtiöiden tarjoamia bonuksia voidaan hyödyntää lentomatkan varaukseen, ylipainomaksun suorittamiseen tai matkustusluokan korottamiseen.

Lomakkeet

Matkustamiseen ja muuttoavustukseen liittyvät lomakkeet saat OPH:sta.